

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/8/2019
Identifikačné číslo spisu:	3116204594
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:3116204594.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. Jiřím Choutkom, advokátom so sídlom v Trenčíne, Štúrovo námestie 121, proti žalovanej F., bývajúcej v O., o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 31/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 10. júla 2018 sp. zn. 27 Co 202/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín rozsudkom z 8. februára 2017 č. k. 12 C 31/2016-148 I. konanie v časti o zaplatenie sumy 3 239,25 eur zastavil, II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol, III. žalovanej priznal proti žalobkyni právo na náhradu trov konania vo výške 100 %. Zároveň žalobkyni vrátil súdny poplatok zo žaloby vo výške 186,90 eur. Súd mal na základe vykonaného dokazovania preukázané, že v danej veci ide o totožný predmet konania ako vo veci sp. zn. 7 C 353/2002, a ktorá totožnosť je daná rovnakými skutkovými okolnosťami, a to povinnosťou kupujúceho (žalobkyne) uhradiť všetky poplatky súvisiace s prevodom nehnuteľnosti predávajúcej (žalovanej) v zmysle kúpnej zmluvy uzavretej dňa 25. augusta 1999 a podľa platobného výmeru Daňového úradu Dubnica nad Váhom č. 199/02, a tým istým právnym vzťahom medzi totožnými stranami sporu, avšak v opačnom procesnom postavení. Keďže v konaní pod sp. zn. 7 C 353/2002 už bolo právoplatne rozhodnuté, súd prvej inštancie konanie v časti zastavil. Zvyšok uplatneného nároku súd posúdil podľa § 451 Občianskeho zákonníka ako nedôvodný, keďže v tejto časti išlo o náklady v súvislosti vykonávanou exekúciou, vedenou z dôvodu, že žalobkyňa dobrovoľne neplnila povinnosť stanovenú právoplatným rozhodnutím vo veci pod sp. zn. 7 C 353/2002, a teda nešlo o bezdôvodné obohatenie - plnenie bez právneho titulu.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 10. júla 2018 sp. zn. 27 Co 202/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že vo vzťahu k uplatnenému

nároku o zaplatenie sumy 3 239,25 eur ide o totožný predmet konania ako v konaní vedenom pred Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 7 C 353/2002, ktorý je daný rovnakými skutkovými okolnosťami, týka sa totožných účastníkov, i keď v inom procesnom postavení, pričom predmetom posudzovania je rovnaká otázka dôvodnosti nároku (v tomto konaní) žalovanej na zaplatenie poplatkov súvisiacich z prevodom vrátane dane z prevodu nehnuteľností v zmysle kúpnej zmluvy zo dňa 25. augusta 1999. Z tohto dôvodu nebolo možné žalobkyňou požadované dokazovanie za účelom preukázania ňou tvrdených skutočností vykonávať, keďže tomu bránila zákonná prekážka veci rozsúdenej. V súvislosti s ďalšími námietkami odvolateľky týkajúcimi sa nedostatkov v odôvodnení a postupe súdu prvej inštancie v konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia dal odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. uplatnením nároku a obranou proti takému uplatneniu, pričom odvolací súd nezistil, že by tieto závery boli svojvoľné, alebo zjavne neodôvodnené. Zároveň konštatoval, že v postupe súdu prvej inštancie nemožno vzhliadať dôvodnosť uplatnenej námietky žalobkyne, a to či už z hľadiska nesprávneho právneho posúdenia veci, ako ani nesprávneho procesného postupu súdu, ktorý by bol spôsobilým mať za následok záver, že rozhodnutím v tejto časti jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, resp. porušené jej právo na spravodlivý proces. Odvolací súd napokon uzavrel, že neboli splnené zákonné predpoklady pre vznik bezdôvodného obohatenia žalovanej na úkor žalobkyne. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

3. Žalobkyňa podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. s odôvodnením, že v prejednávanej veci neexistuje prekážka res iudicata, na základe ktorej došlo k zastaveniu konania, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že v novom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia síce ide o konanie medzi totožnými stranami sporu v opačnom postavení, ale skutkový stav sa opiera o novo uplatňovaný nárok vychádzajúci zo zodpovednostného vzťahu, ktorý tu bol v čase pôvodného rozhodnutia a došlo k nemu na základe plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Dovolateľka tiež poukázala na predošlé skutkovo súvisiace rozhodnutia, pričom konštatovala, že rozsudok Okresného súdu Trenčín pod sp. zn. 7 C 353/2002 je nepreskúmateľný a nie je zrejmé, na základe čoho súd pri svojom rozhodovaní dospel k výške daňovej povinnosti. Zároveň v konaní súd žiadnym spôsobom neskúmal či žalovaná daň ako povinný daňový subjekt uhradila. Namietala, že súd v pôvodnom konaní pri svojom rozhodovaní vychádzal iba z platobného výmeru Daňového úradu Dubnica nad Váhom, a teda nie zo skutočností, či daň bola zaplatená a teda či žalobkyni ako kupujúcej vznikla povinnosť refundovať žalovanej uhradenú daň. Dovolateľka navrhla zrušiť rozhodnutia súdov nižších inštancií a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa s tvrdeniami a právnymi závermi uvedenými v dovolaní nestotožňuje. Podané dovolanie považuje za procesne neprípustné. Navyše, podľa názoru žalovanej dovolateľka jasne nevymedzila dovolací dôvod, a preto dovolanie nie je ani riadne odôvodnené. Žiadala dovolací súd, aby dovolanie žalobkyne odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (4 Cdo 8/2018).

7. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala už pred účinnosťou C.s.p. záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho (civilného) konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013).

9. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti C.s.p. dospieť k záveru, že o procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. ide tiež v prípade procesného postupu, pri ktorom súd prvej inštancie zastaví konanie a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdí, i keď pre zastavenie konania neboli dané zákonné predpoklady. Dovolací súd preto skúmal, či procesný postup súdov v predmetnom konaní nevykazuje znaky žalobkyňou namietanej procesnej vady zmätočnosti.

10. Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) patrí k procesným podmienkam a jej existencia vedie v každom štádiu konania bez ďalšieho k jeho zastaveniu. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec, o ktorej už bolo prv právoplatne rozhodnuté. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Z hľadiska totožnosti osôb nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petítom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne (a tiež inak).

11. V preskúvanom prípade dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňou uplatnený nárok o zaplatenie sumy 3 239,25 eur je totožný s predmetom konania vedeným a právoplatne skončeným pred Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 7 C 353/2002. Táto totožnosť je nepochybne daná totožným skutkovým základom medzi totožnými stranami konania, i keď v opačnom procesnom postavení. Odvolací súd správne skonštatoval, že v oboch konaniach bola uplatňovaná a zároveň posudzovaná rovnaká otázka dôvodnosti nároku (v tomto konaní) žalovanej na úhradu dane z prevodu nehnuteľnosti voči (v tomto konaní) žalobkyňi, a to v zmysle čl. III. ods. 5 kúpnej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu. Pre záver o existencii prekážky právoplatne rozhodnutej veci je bez právneho významu, že v pôvodnom konaní bol uplatňovaný nárok právne kvalifikovaný ako zmluvné plnenie a v preskúvanom prípade žalobkyňa právny základ svojho nároku odvodzuje z titulu bezdôvodného obohatenia žalovanej, keďže v zmysle konštantnej judikatúry nie je podstatné, ako súd posúdil totožný skutkový dej v pôvodnom konaní po právnej stránke. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že konaniu v prejednávanej veci bránila prekážka res iudicata, a preto jeho zastavením (a súčasne zamietnutím žaloby vo zvyšnej časti) nedošlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces, ako to predpokladá ustanovenie § 420 písm. f/ C.s.p.

12. Uvedená prekážka rozsúdenej veci bránila dovolaciemu súdu zároveň preskúmať opodstatnenosť ostatných dovolacích námietok žalobkyne (nepreskúmateľnosť, nedostatky v dokazovaní, neúplne zistený skutkový stav), keďže tieto smerovali voči pôvodnému rozhodnutiu sp. zn. 7 C 353/2002. Vzhľadom na tzv. materiálnu stránku právoplatného rozhodnutia, jeho záväznosť a s ňou súvisiacu stabilitu právnych pomerov, nebol dovolací súd v tomto konaní oprávnený riešiť vyššie uvedené otázky.

13. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

14. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.